

LEGAL ALERT

maj 2015

PROKURA ŁĄCZNA ZMIANA ORZECZNICTWA SĄDU NAJWYŻSZEGO

1. Zmiana linii orzeczniczej SN

Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów podjął 30.01.2015r. uchwałę (III CZP 34/14) dotyczącą wpisów w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prokury łącznej tzw. niewłaściwej i nakazał sądom rejestrowym wykreślenie z urzędu wadliwych wpisów.

2. Dotychczasowa praktyka

Do tej pory praktyka sądów rejestrowych była niejednolita. Część z nich dokonywała wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS w rubryce „Prokurenci - rodzaj prokury”, prokurenta z zastrzeżeniem o możliwości jego działania jedynie z członkiem zarządu spółki („do składania oświadczeń woli w imieniu spółki wymagane jest współdziałanie jednego członka zarządu łącznie z prokurentem”), tzw. prokura łączna niewłaściwa. Inne sądy uważały taki wpis za niedopuszczalny. W związku z powyższą niejednolitą praktyką sądów duża grupa przedsiębiorców ma ustanowiony **wadliwy sposób reprezentacji** spółki z udziałem prokurenta.

3. Dopuszczalne rodzaje prokury

Ustawodawca przewidział trzy rodzaje prokury, tj.:

- samoistną - każdy prokurent jest umocowany do dokonywania samodzielnie czynności sądowych i pozasądowych, związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa;
- łączną - wszystkie osoby, którym udzielono prokury, muszą złożyć oświadczenie woli, aby czynność mogła być dokonana;
- oddziałową - zakres prokury ograniczony jest do spraw wpisanych do rejestru oddziału przedsiębiorstwa.

Brak jest podstaw prawnych do udzielania przez przedsiębiorców innego rodzaju prokury, np.: „prokura łączna z członkiem zarządu”.

4. Niedopuszczalna prokura łączna niewłaściwa

- prokura łączna niewłaściwa (inaczej: prokura łączna mieszana) - ustanowienie jednego prokurenta i narzucenie mu jej wykonywania wyłącznie z członkiem zarządu.

5. Z uzasadnienia uchwały SN

„Prokura może być udzielona **kilku osobom łącznie** (prokura łączna) lub oddzielnie.” **Nie oznacza to jednak, że drugą osobą może być osoba inna niż prokurent.** Taka możliwość powinna być zgodnie z art. 109⁴ § 1 k.c. wyraźnie przewidziana w przepisie.

- Istota prokury - prokurenci samodzielnie (prokura samoistna) lub też łącznie z innymi prokurentami (prokura łączna) mogą podejmować wszystkie czynności związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa spółki (za wyjątkiem czynności związanych ze zbyciem przedsiębiorstwa, oddaniem przedsiębiorstwa do czasowego korzystania, zbyciem i obciążeniem nieruchomości).

- Niedopuszczalność uzależniania skuteczności oświadczeń woli prokurenta od woli członka zarządu. Prokurent nie byłby wtedy pełnomocnikiem spółki, a jedynie pomocnikiem zarządcy (zarządu).
- Konieczność udzielenia prokury więcej niż jednej osobie, aby można ją było traktować jako łączną.
- Art. 205 k.s.h. i art. 373 k.s.h., stanowiące o reprezentacji mieszanej członka zarządu wraz z prokurentem, nie dają podstaw do udzielania prokury łącznej niewłaściwej. Oba przepisy k.s.h. obejmują zakres sytuacji, gdy umowa albo statut spółki nie zawierają żadnych postanowień w przedmiocie reprezentacji, a zarząd spółki jest **wieloosobowy**.

6. Konsekwencje

Sąd Najwyższy wskazał, że skutek czynności prawnych **podejmowanych do tej pory** z udziałem niewłaściwie powołanych prokurentów, nie powinien być podważany ze względu na bezpieczeństwo obrotu i wzgląd na rozbieżną praktykę sądów rejestrowych. Przyjęta w uchwale SN wykładnia przepisów ma obowiązywać **od dnia podjęcia uchwały**.

- Dla sądów rejestrowych:
 - obowiązek wykreślenia wadliwych wpisów z urzędu
- Dla przedsiębiorców:
 - konieczność zmiany w rejestrze wadliwie ustanowionego sposobu reprezentacji spółki przez prokurenta

Sądy rejestrowe będą prawdopodobnie w związku z dużą ilością wadliwych wpisów analizowały ustanowiony sposób reprezentacji przy okazji składania przez przedsiębiorców wniosków do rejestru. Jeżeli stwierdzą błąd, wezwą przedsiębiorcę do uzupełnienia braków – zmiany umowy/statutu spółki.

- Niepewność co do przyszłego podejścia sądów powszechnych do ewentualnych zarzutów niewłaściwej reprezentacji spółki przy czynnościach prawnych, dokonanych przez wadliwie ustanowionych prokurentów, ponieważ uchwała (7) SN z 30.01.2015r. (III CZP 34/14) nie jest wiążąca dla innych sądów, co oznacza, że sądy mogą orzekać w odmienny sposób.
- „prawotwórczość” uchwały = czy SN mógł rozstrzygnąć o skutku *ex nunc*?

7. Wskazówki dla przedsiębiorców

- Wprowadzenie do umowy lub statutu spółki ograniczenia dla członka zarządu do składania oświadczeń woli wraz z jednym prokurentem. Taka konstrukcja jest dopuszczalna, gdyż nie ogranicza uprawnień prokurenta, a (jedynie) członka zarządu.
- Powołanie zarządu dwuosobowego oraz dwóch prokurentów łącznych. W takiej sytuacji **nie są konieczne zmiany w umowie lub statucie spółki**, ponieważ przy braku postanowień dotyczących sposobu reprezentacji zastosowanie mają art. 205 k.s.h. i art. 357 k.s.h. o reprezentacji łącznej dwóch członków zarządu albo jednego członka zarządu wraz z prokurentem.
- Konieczność powołania drugiego prokurenta łącznego, w przypadku gdy dotychczas udzielono prokury łącznej jednej osobie.

Niniejsza ogólna informacja nie zastępuje indywidualnego doradztwa uwzględniającego konkretny przypadek.

JARA DRAPAŁA & PARTNERS

W przypadku dalszych pytań jesteśmy do Państwa dyspozycji.

Zbigniew Jara
Senior Partner
radca prawny / Rechtsanwalt

Przedmiot doradztwa:
Prawo spółek, nabywanie przedsiębiorstw (M&A), prawo handlowe,
joint ventures, rozwój i finansowanie projektów, prawo kartelowe.

Języki:
polski, niemiecki, angielski

Tel. +48 22 246 00 30
Email: zbigniew.jara@jara-law.pl